

Tiskovina ■ Postnina plačana pri pošti 64290 Trzic

1

P. n.
Koroška osrednja knjižnica
"dr. France Sušnik"
Na gradu 1
2390-Ravne na Koroškem - SLO

SLOVENSKI VEŠTNIK, Tavriserstr. 16, A-9020 Celovec

SLOVENSKI VEŠTNIK

Celovec • četrtek • 16. januar 2003 številka 2 (3203) • letnik 58 • cena 0,73 evra

Že 7000 podpisov za ohranitev obeh radijev

Osrednji kulturni organizaciji ter oba zasebna radia, Radio 2 in Agora, so v najkrajšem času zbrali že 7000 podpisov v podporo ohranitvi obeh zasebnih radijev. Koordinacijski odbor koroških Slovencev je to ocenil kot izraz, da ljudje poslušajo oba radia in si tak program tudi želijo. Koordinacijski odbor je te podpise posredoval zveznemu kanclerju in v spremnem pismu ponovno poudaril, da koroški Slovenci želijo ohraniti to radijsko pridobitev.

Hkrati je Koordinacijski odbor tudi zelo jasno zavzel stališče do nekaterih špekulacij, po katerih naj bi osrednji politični organizaciji koroških Slovencev privolili v opustitev slovenskega sporeda v okviru ORF. V zameno naj bi dobili finančno podporo za vzdrževanje obeh radijev. Koordinacijski odbor je take špekulacije zavrnil in poudaril, da kaj takega ne pride v poštev. Ponovno je zatrdil, da se edino obe osrednji organizaciji in ustrezni organi pogovarjajo o medijski oskrbi slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

Oba radia sta ob ustanovitvi (ko je bil zvezni kancler dr. Vranitzky) dobila podporo iz urada zveznega kanclerja. Po nastopu nove črno-modre vlade pa so to podporo ukiniteli. V zmanjšani obliki je financiranje tedaj prevzel ORF, ki pa ga je s koncem leta 2002 ukinitel.

Ravno te izkušnje s financiranjem obeh radijev potrjujejo, da edino integracija slovenskega sporeda v program ORF lah-

ko zagotovi njegovo dolgoročno in stabilno delovanje. Prav zato sta se osrednji organizaciji koroških Slovencev vedno prizadevali za rešitev medijske oskrbe v okviru ORF.

Koordinacijski odbor je potrdil sklep o trimesečni finančni podpori za minimalno delova-

nje obeh radijev in od obeh zahteval usklajeno delovanje tudi v zvezi z delitvijo oddajnega časa. Konflikti med obema zasebnima radiema zaradi delitve oddajnega časa, ki so se začeli ob koncu prejšnjega leta, so namreč kontraproduktivni in nesmiselni.

Predsednik Radia AGORA Lojze Wieser (desno) je s poslovodkinjo Angeliko Hödl na novinarski konferenci od politikov odločno zahteval dolgoročni finančni koncept za oba radia. Gladovno stavko sta označila kot skrajno sredstvo v boju za obstoj radia. Povedala sta, da bo Radio Agora uporabil vse pravne možnosti za nadaljnje oddajanje v več jezikih. Več na 2. strani.

PREBLISK

■ **KHD očita Sturm in Savdovniku zimsko spanje in imenuje Vouka za »hardlajnerja«, ker je pri ustavnem sodišču spet vložil pritožbo. Kaj naj bi bilo »hardlajnerskega« v tem, da odvetnik v imenu stranke vložil pritožbo pri ustavnem sodišču, je res uganka, ki jo zna razrešiti le gospod Feldner.**

Zanimivo je, da se za KHD-jevske kritike skriva nekaj čisto drugega. KHD potrebuje kongenialnega partnerja, s katerim se lahko prereka o dvojezičnih napisih in še o čem in s tem ustvarja sliko zelo pomembnega partnerja pri razreševanju manjšinskih vprašanj. Na žalost politične stranke v deželi vedno znova padejo v to past. Tudi osrednji

organizaciji nista mogli preprečiti sodelovanja teh »domovinskih organizacij« pri tako imenovani konsenzni konferenci.

Hardlajnerji potrebujejo »hardlajnerje«

Kljub temu je treba ponovno opozoriti, da je pravna država nedeljiva in ne more biti predmet barantanja s posameznimi zasebnimi organizacijami. Še posebno ne, če so to organizacije, ki jim ne gre za sožitje in konstruktivno sodelovanje, temveč le za konflikt in za ustvarjanje napetega vzdušja v deželi. -an

SPD Šentjanž
Kulturverein St. Johann

NOVOLETNI KONCERT NEUJAHRSKONZERT

17. 01. 2003 → 20.00 → k & k
Šentjanž v Rožu/St. Johann im Rosental
VAŠČANI POJO | QUARTETT DES SINGKREISES ROSENAL
VOKALNA SKUPINA IZ SLOVENJEGA PLAJBERKA
ŠENTJANŠKI TAMBURAŠI

Umrl je dr. Pučnik

V 71. letu starosti je umrl dr. Jože Pučnik, častni predsednik SDS, predsednik demokratske opozicije Slovenije (Demos), ki je zmagala na volitvah 1990, kandidat za predsednika države (1990) in podpredsednik Demosove slovenske vlade. Od leta 1993 do 1997 je bil član državnega zbora. Pučnik, sociolog in publicist, je bil v času komunističnega režima iz političnih razlogov obsojen na večletno zaporno kazen in je nato dve desetletji živel v izgnanstvu v Nemčiji.

VELLE-RIESEN-SLALOM

v Lepeni / in Leppen
pri Kežarju / beim Kežar

V nedeljo /
am Sonntag
19. 1. 2003

Štartne številke
do 10.30

Start
ob 11.00

SLOVENSKI GENERALNI KONZULAT v Celovcu, Center za vojaško zgodovinsko dejavnost in Društvo »KULTURNI DOM Pliberke« vabijo na otvoritev razstave

VOJNA ZA SLOVENIJO 1991

v četrtek, 16. 01. 2003, ob 19.30
v Kulturnem domu v Pliberku.

Slavostni govornik bo
generalni direktor Policije RS Marko Pogorevc.

V vojni leta 1991 je sosednja država Slovenija ubranila svojo samostojnost in neodvisnost. Vojni uspehi slovenskih vojakov in policistov, takratnih pripadnikov Teritorialne obrambe in Milice, so omogočili mednarodno politično dejavnost, ki je na koncu pripomogla k mednarodno priznani samostojni državi Sloveniji. Fotografije so zbrali Slovenska vojska, veterani, predstavniki policije, civilne zaščite, muzeji in drugi. Slovenski poti v samostojnost je JLA začela oboroženo nasprotovati 23. maja 1991 v Pekrah. 7. julija je bila na Brionih podpisana deklaracija, s katero so bili oboroženi spopadi končani.

Razstava, ki jo bodo prvič postavili izven Slovenije, bo odprta od 16. januarja do 2. februarja 2003 in si jo lahko ogledate vsak dan, razen ob torkih, od 16. do 20. ure.

KOMENTAR

SPÖ je doletela podobna usoda kot pred leti ÖVP. Tako kot ÖVP je tudi SPÖ najavila, da bo šla v opozicijo, če ne bo zmagala na volitvah. Sicer je zmagala – v tem se razlikuje od najave ÖVP pred dva letoma – a ÖVP je bila tokrat še bolj uspešna, tako da brez nje ne gre. Skratka, rdeče-zelena vlada torej matematično ni možna.

Funkcionarji SP smo bili razočarani in smo zagovarjali pot v opozicijo.

V zadnjih dneh in tednih pa se širijo namigovanja o možnem vstopu SP v vladno koalicijo s VP.

Resnič-
no sem
začuden,
kajti v vo-

lilnem boju smo med drugim najavili, da ne bomo kupili prestreznikov, da bomo ukinili študijsko in ambulantno pristojbino in še bi lahko naštevale.

Ali bo mogoče vse to uresničiti v koaliciji s VP? Dvomim. Kaj govori za koalicijo s VP in kaj proti njej?

V koaliciji s VP bi SP vsekar pripadla vloga, da skrbi za kolikor toliko socialno izravnane reforme. Tudi z vidika manjšinskega vprašanja je mogoče pričakovati določeno odprtost. Kljub vsej utemeljeni kritiki na račun SP je le treba ugotoviti, da je Vranitzky zagotovil financiranje zasebnih radijev, Schüss-

sel pa ga je ukinil. Tudi v zvezi z ravnateljskimi mesti je bila SP bolj odprta do dvojezične kvalifikacije kot pa FP in VP. In še bi lahko naštevale.

Vprašanje pa je, ali bo volivec to vlogo SP, namreč vlogo varovalke interesov tako imenovanega malega človeka, na prihodnjih volitvah tudi nagradil. Dvomim, sploh če pomislim, da bo morala nova vlada speljati tudi boleče reforme. Najbrž bi taka vladna konstelacija sicer pripeljala do tega, da bi se del volivcev, ki je tokrat podprl VP, vrnil k FP, vprašanje pa je, ali bi SP uspelo obdržati svoj volilni potencial.

SPÖ v vlado ali opozicijo?

Po drugi strani pa je seveda jasno, da bi SP v opoziciji odigrala pomembno vlogo, se še naprej notranje reformirala in tako na naslednjih volitvah imela dobre možnosti za zmago. Seveda tudi za ceno, da bi črno-modra vlada medtem »očistila« državno upravo in jo napravila enobarvno, črnomodro.

Odločitev torej ni lahka. Gusenbauer ima pred seboj težke dneve in tedne.

Po mojem mnenju bi bila pot v opozicijo za SP bolj pametna in bolj perspektivna, predvsem z vidika jasnih linij in prepoznavnosti za volivca.

Ana Blatnik

RADIO AGORA

Potreben je dolgoročni finančni koncept

Ker so na ORF ob koncu leta 2002 odpovedali sodelovanje in financiranje projekta Radia 2, sta se oba radia, AGORA in Radio 2 (Korotan) znašla v finančnih težavah. Zaenkrat jim je s solidarnostno pomočjo slovenskih kulturnih in političnih organizacij uspelo zagotoviti sredstva za kritje materialnih stroškov do konca letošnjega marca. Kako naprej, pa je slej ko prej negotovo.

Nad 7.000 podpisov

Predsednik Radia AGORA Lojze Wieser je na novinarski konferenci pretekli torek dejal, da število podpisov za ohranitev obeh radijev zgovorno priča o potrebi slovenskega oziroma dvojezičnega radia na Koroškem. Podpise so zbirala vsa slovenska kulturna in politična društva, samo sodelavci in sodelavke Radia AGORA pa so zbrali kar okrog 3.000 podpisov. Menil je, da je zahteva po slovenski besedi v javnem prostoru in etru izrednega pomena za obstoj slovenske narodne skupnosti in zgodovinski dosežek.

Zahteve

Nadalje je v pogovoru z novinarji nanizal naslednje zahteve:

1. Hitro finančno pomoč, ki sta jo obljubili osrednji politični

organizaciji koroških Slovencev do konca marca 2003.

2. Deželno in občinsko politično in finančno pomoč obema radiema.

3. Dolgoročno osnovno financiranje Radia AGORA, ki je edini svobodni eno oziroma dvojezični radio na Koroškem z uradno dogovorjenim oddajnim časom (od 10. do 14. ure in 18. do 2. ure).

4. Urad zveznega kanclerja bi moral dolgoročno zagotoviti osnovna sredstva za delovanje Radia 2, ki oddaja v slovenščini po dogovorjeni oddajni shemi

5. Ohranitev slovenskega sporeda v okviru ORF-Koroška in njegova razširitev.

6. Ohranitev medijske pluralnosti iz leta 1998 za slovensko narodno skupnost in večinski narod.

7. Proti vsakršnemu pogojevanju medijskega vprašanja z dvojezičnimi tablam.

Ukrepi

Lojze Wieser je v zvezi z načrtovanimi ukrepi za nadaljnji obstoj Radia AGORA napovedal zbiralno akcijo za njegovo ohranitev. Nadaljnji ukrepi bodo iskanje in nadaljevanje pogovorov s kanclerjem Schüsslom in predstavniki političnih strank na deželni in občinski ravni. Izkoristiti je treba vse pravne instrumente, ki jih nudita Avstrija

in EU. Predlagal je pogajanja z ORF in lobiranje na evropski ravni. Radio AGORA se bo tudi potrudil, da bo z zbiralno akcijo povečal lastni delež financiranja, število radijskih abonmajev in pokroviteljev podjetij, interesnih skupin, zasebnikov, izdali naj bi dobrodelno zgoščenko Elfriede Jelinek itd.

Poslovodkinja Angelika Hödl je menila, da bodo v prihodnosti še bolj motivirali poslušalce in poslušalke obeh narodnosti za aktivno sodelovanje pri oblikovanju radia. Najpomembnejše je ohraniti v štirih letih zgrajeno infrastrukturo.

KOKS nima pravne osnove

Glede sklepov oziroma predloga KOKS-a, da se spet spremeni oddajna shema, je Wieser dejal: »KOKS nima pravne osnove, da bi odločal v imenu lastnika licence Radia AGORA.« Radio AGORA se ne želi pripraviti glede oddajnega časa, dodal pa je, da je Radio AGORA dobil samo tretjino finančnih sredstev in da so zelo varčevali z denarjem. KOKS-u je svetoval, naj spodbudi vse sile za takšno rešitev oziroma pomoč, da bo dolgoročno zagotovljeno delovanje obeh radijev, šele potem se bo pripravil pogovarjati o spremembi oddajne sheme. M. Štukelj

»Eksplozivni« – donosi na Ljubljanski borzi Slovenski farmacevt Lek dobil strateškega partnerja v švicarskem Novartis, Nova Ljubljanska banka pa v belgijski KBC – Pivovarna Union še nima strateškega lastnika, medtem ko je lastništvo Zavarovalnice Triglav še nedoločeno

Leto 2002 je bilo za slovenski trg kapitala izjemno uspešno. Slovenski borzni indeks SBI 20 je pridobil več kot 50 odstotkov vrednosti (inflacija v Sloveniji je bila v tem obdobju okrog 7,5 odstotka) in investitorji na Ljubljanski borzi so si meli roke, saj so se zaslužki merili tudi v milijardah evrov. K temu je največ pripomogla prodaja ljubljanskega Leka, slovenskega farmacevtskega velika, švicarskemu Novartis za dobrih 900 milijonov evrov, kar je bil z naskokom največji prevzem v zgodovini slovenskega gospodarstva. Pri tem sta veliko zaslužila predvsem Kapitalska družba, ki skrbi za pokojninsko blagajno, in Slovenska odškodninska družba, ki plačuje dolg v obliki obveznic iz naslova denacionalizacije.

Slovenska država je veliko zaslužila tudi s prodajo 39 odstotkov Nove Ljubljanske banke (34 odstotkov so prodali belgijski KBC in 5 odstotkov Evropski banki za obnovo in razvoj), za katero je kupnina znašala približno 500 milijonov evrov. Javno mnenje je bilo tej prodaji veliko manj naklonjeno kot pro-

SLOVENIJA

Najpomembnejši dogodki v slovenskem gospodarstvu v letu 2002

daji Leka, saj Slovenci v Novartis vidijo družbo, ki bo še pospešila nadaljnji razvoj Leka. Se pa je slovenska vlada državljanom delno »odkupila«, tako da ni prbdala večinskega deleža Nove Kreditne banke Maribor (zanjo so se potegovali avstrijska Bank Austria – Creditanstalt, italijanski UniCredito in slovenska Aktiva Group), še več – vlada želi NKBM okrepiti s pripojitvijo (tudi državne) Poštne banke Slovenije. Sedaj ni več skrivnost, da je bila za NKBM finančno najbolj ugodna ponudba Avstrijcev, vendar naj bi ti

želeli iz mariborske banke narediti zgolj podružnico in ji niso ponujali ustreznega razvoja.

Bolj temačna je zgodba o Pivovarni Union, ki po dolgem letu prerakanje še nima (pravega) strateškega lastnika. Belgijski Interbrew sicer ima podporo v upravi ljubljanske pivovarne, a ima večinski delež Uniona Pivovarna Laško, ki ga za »nobeno ceno« ne želi prodati Belgijcem. Pri tej »bitki« najbolj služijo družbe za odnose z javnostmi, še bolj pa odvetniki. Nič kaj svetla ni zgodba o Zavarovalnici Triglav, kjer se je uprava z Nado

Klemenčič na čelu vztrajno prerekala z državo, katere interese je zastopal mag. Anton Rop, nekdanji finančni minister in sedaj že premier. Problem je, ker zavarovalnica še zdaj nima znanih lastnikov – po eni teoriji naj bi kar 85 odstotkov lastništva pripadlo državi, po drugi naj bi bila večina v zasebnih rokah, predvsem vodilnih Triglavu. Ob tem prepiru je propadel tudi posel, da bi Triglav kupil Croatia Osiguranje, največjo zavarovalnico na Hrvaškem, pa tudi odstop Klemenčičeve ni razjasnil zapleta.

Letošnji hit pa so bili slovenski vzajemni skladi, ki so obseg premoženja s 65 povečali na skoraj 250 milijonov evrov in v povprečju dosegli 40-odstotni nominalni donos. Kljub vsemu so rezerve vzajemcev še ogromne, saj ima slovenski državljani v povprečju v vzajemnih skladih le 120 evrov. Prihodnje leto naj bi bilo v Sloveniji tudi več skladov, ki bodo investirali v tujini, kar naj bi omogočalo bogate zaslužke investitorjev tudi v prihodnje. Na Ljubljanski borzi, katere tržna kapitalizacija se je povečala »že« na 10 milijard evrov, v naslednjem letu ne pričakujejo tako hitre rasti tečajev, kot smo ji bili priča v letu 2002, za možni prevzemni tarči pa največkrat omenjajo slovenska trgovca Mercator in Merkur. Damijan Toplak

LJUBELJ ZAPRT

Od začetka tega tedna pa vse do 17. marca je predor Ljubelj popolnoma zaprt za promet. Zaradi prenovitvenih del, ki so bila načrtovana že dlje časa in v tej fazi potekajo izključno na avstrijski strani, bodo morali udeleženci v prometu uporabljati ostale mejne prehode. Od 17. marca do 23. maja naj bi predor čez dan odprli za enosmerni promet, ponoči pa bi z gradbenimi in obnovitvenimi deli nadaljevali. Po oceni nemškega ADAC-a, ki je analiziral evropske predore, je bil predor Ljubelj po stopnji varnosti na zadnjem mestu v Evropi. Najpomembnejša dela bodo uredila oziroma izboljšala prezaščevanje, razsvetljavo, napajanje z električno energijo, vgradili pa naj bi naprave za avtomatsko štetje prometa, za klic v sili, videonadzor, radijske zveze in svetlobno signalizacijo. A. Kardelj

SLOVENIJA IN EVRO

Ob prvi obletnici uveljavitve nove valute EVRO je mogoče suvereno zatrditi, da so tudi v Sloveniji ta denar sprejeli brez težav, čeprav je bila vse do prihoda nove valute nemška marka močno vpeta v varčevalne in trgovske navede. Ne le zato, ker sta neposredni sosedi Slovenije evro začeli uporabljati kot edino plačilno sredstvo in ker so bili

prebivalci o novi valuti res dobro obveščeni, temveč tudi zato, ker je bilo menjalno razmerje med nemško marko in novim evrom zelo enostavno. Res pa je, da v vsakdanjem življenju za lažje preračunavanje večjih zneskov mnogi še vedno uporabljajo marko. Z uvedbo evra je promet v menjalnicah nekoliko upadel, še vedno pa lahko z gotovostjo trdimo, da imajo ljudje »za vsak primer« ali za nakupe čez mejo veliko evrov kar doma in ne v bankah. A. Kardelj

Ni vaša vloga nekoliko protislovna? Učiteljem angleščine predavate o ogroženih jezikih, o izumiranju jezikov?

Prva naloga jezikovnega učitelja je, da jezik spoštuje. Nihče ne uči samo jezika: ko učiš jezik, pravzaprav sporočaš ljudem: to je krasen jezik, učite se ga, uživajte v njem, uživajte njegovo literaturo, spregovorite ga, jeziki so čudovita stvar. Žal so bili v zgodovini časi, ko so imeli učitelji angleščine zelo aroganten pristop do učencev, češ, učite se angleščine, angleščina je najboljši, najlepši, najmočnejši jezik na svetu, vaš jezik pa ni ravno zanimiv. Učitelj angleščine mora najprej iskreno spoštovati materno jezike ljudi, ki jih hoče naučiti angleščino. Učenje tujega jezika je zmeraj privilegij. In če hočeva biti pri učenju uspešna, moram sprejemati vaš jezik za enakovrednega svojemu, čeprav se vi želite naučiti mojega in ne jaz vašega. Vsi jeziki so enakovredni, enako lepi, enako izrazni, vsi imajo poseben pogled na svet, od katerega se lahko vsi kaj naučimo. Zaradi zgodovinskih razlogov je pač angleščina trenutno močan jezik, zato se je ljudje želijo naučiti. Nikoli pa ne smemo pozabiti, da ima ta položaj angleščina po srečnem naključju in da ni v ničemer povezan z naravo angleškega jezika; gre za zadevo politične, ekonomske zgodovine itd., kar se zlahka spremeni.

Na filozofski fakulteti v Ljubljani ste predavali na nekam zlovesčno temo Jezikovna smrt – ali pišemo jezikom osmrtnice. Koliko jezikov bo izumrlo? Bodo nastajali tudi novi jeziki?

Mislím, da vemo za precej natančno število jezikov, ki bodo izumrli. Splošna ocena je, da bo od šest tisoč jezikov, kolikor jih je trenutno na svetu, v naslednjem stoletju izumrla polovica. Torej tri tisoč jezikov, kar pomeni, da povprečno na dva tedna izgine en jezik. Ne v Evropi, seveda. Govori jih premalo ljudi, da bi se obdržali. Nekateri se bodo ohranili, saj se bodo zanje zavzele njihove skupnosti in prepričale naklonjene vlade, naj sprejmejo zakone za zaščito teh jezikov in skupnosti, našel se bo denar za to. Na jezike zdaj gledamo kot na zaščiteno vrsto. Nekaj jezikov se bo torej rešilo, hudo veliko pa jih bo nedvomno izumrlo. Postavlja se vprašanje, ali jih bodo nadomestili drugi jeziki, ki jih zdaj še ni, in odgovor je jaseen: ne. Prehitro izumirajo, da bi se lahko obnavljali na ta način. Novi jeziki se sicer res pojavljajo, nekatere šele odkrivajo. Jeziki seveda nastajajo zaradi političnih vzrokov; če se okoliščine politično ali gospodarsko spremenijo, se lahko spremeni tudi položaj nekega jezika in iz narečja postane samostojen jezik. V predavanju sem omenil primer Srbije, Hrvaške in Bosne, kjer so pred desetimi leti vsi govorili srbohrvaško, danes pa

govorijo srbsko, hrvaško in bosansko. Vsi trije jeziki niso kaj bistveno drugačni kot pred desetimi leti, res pa postajajo vse bolj različni. Toda zdaj imajo drugačen status. Največ novih jezikov bo nastalo – kar je ironija – ko bo angleščina postala globalni jezik. Ko se bo angleščina širila po svetu, se bodo na ravni navadnih, pouličnih govorcev začeli razvijati novi angleški dialekti, ki bodo sčasoma medsebojno nerazumljivi. Že zdaj lahko ponekod po svetu opazujemo, kako iz različnih angleščine nastajajo novi jeziki. V Singapuru npr. obstaja jezik, ki mu pravijo singapurska angleščina oziroma skrajšano singleščina, mešanica angleščine in kitajščine.

Deloma lahko moč angleščine pripisemo dejstvu, da ni bila nikoli preveč izbirčen jezik?

Prav res; moja prisposoda je, da je angleščina jezikovni sesalnik. Vsesava besede, deloma tudi zvoke in slovnico, toda predvsem besede iz vseh jezikov, s katerimi se je po svetu družila ... in to so praktično vsi jeziki na svetu. Če preštejemo,

JEZIKOSLOVEC DAVID CRYSTAL

Slovenščina še ne bo izumrla

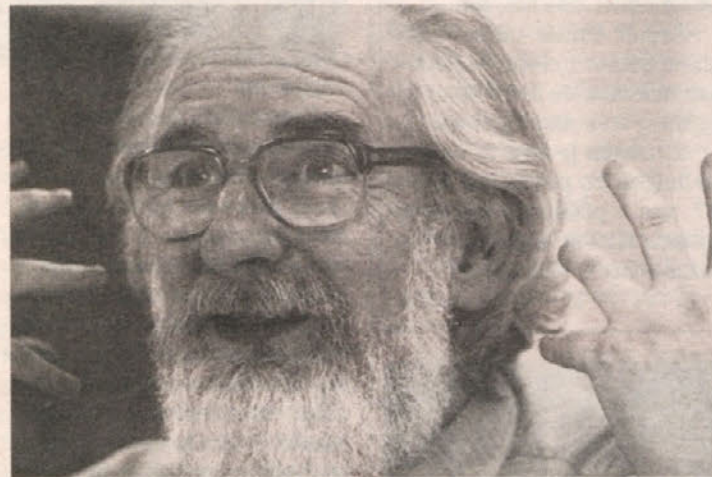
David Crystal je svetovno znan in cenjen jezikoslovec. Živi in dela v Veliki Britaniji, v Walesu, ima se za Valižana, zaslovel pa je s knjigami o angleščini in v angleščini. Je avtor in urednik več kot 90 knjig, v katerih obravnava vroče in pereče jezikovne teme. Njegove zadnje knjige so *Angleščina kot globalni jezik* (1997), *Smrt jezikov* (2000), *Jezik in internet* (2001). Konec septembra 2002 je gostoval tudi v Sloveniji. Z njim se je za Delovo Sobotno prilogo pogovarjal Marko Stabej (David Crystal, jezikoslovec: Ko bo angleščina globalni jezik, bo nastalo največ jezikov. Delo, Sobotna priloga, 28. decembra 2002, str. 18–21). Nekatero njegovo trditve so zanimive tudi za koroške Slovence, saj jih lahko povežemo z jezikovno situacijo na Koroškem. Zato z Delovim dovoljenjem objavljamo povzetek članka.

se izkaže, da si je angleščina v svoji tisočletni zgodovini izposodila besede iz več kot 350 jezikov. Tudi v Sloveniji so nekateri zaskrbljeni zaradi prevzemanja besed iz angleščine v slovenščino, ker mislijo, da je to za slovenščino pogubno. Izkušnja z angleščino dokazuje ravno obratno: več besed ko prevzamete, močnejši postane vaš jezik. S tem v svoj jezik vgradite več pogledov, izrazite več odtenkov ...

Slovinci imamo že dolgo izkušnje z izposojanjem, predvsem iz slovanskih jezikov, vendar se ne zavedamo dobrih strani procesa; to se nam zmeraj zdi nevarno.

Nikakor niste edini. To se dogaja v Evropi in tudi drugod. Čudne stvari se dogajajo, če prepričujete besedam vstop v svoj jezik ... Poskusite lahko, ustavili pa jih ne boste. Besede so »seksi« in »kul« samo zato, ker je jezik, iz katerega jih jemljete, jezik moči. Tudi vi hočete postati močni. Želite se udeležiti gospodarske rasti v Ameriki. Želite si politične moči, ki jo s sabo prinaša jezik ... Težave nastopijo takrat, ko imate ogroženi jezik in skupino ljudi, ki se namenijo ta jezik nadzoro-

vati. Taki ljudje so praviloma starejši člani skupnosti. Ljudje, ki so s svojim jezikom naredili kariero. Na jezik gledajo takole: če hočemo, da jezik preživi, ga morajo vsi govoriti tako kot mi. To se dogaja povsod po svetu. Starejši govorijo, da je treba ohraniti čist jezik, s tem seveda mislijo takega, kot so ga govorili oni. Prav to je v resnici najhujša nevarnost za vsak ogroženi jezik. Starejši kritizirajo jezik mlajših. Mlajše generacije imajo drugačne vrednote. Zgledujejo se po Ameriki, popularni glasbi in drugih stvarih,

David Crystal

Vir: Delova Sobotna priloga, 28. december 2002, str. 19, foto M. Družnik

ki jih mladi prinašajo v jezik, vir bogatenja jezika. Angleške besede v slovenščini res spreminjajo značaj slovenščine. Ampak tudi značaj angleščine se je nedvomno spremenil s sprejetjem francoskih besed. Je angleščina zato izumrla? Ne, postala je zelo močna in bogata. Spremenjena, toda močna. Prihodnost je malim jezikom – pri tem govorim o statistični velikosti nekaj sto tisoč govorcev, milijon, dva milijona – zagotovljena tedaj, če govorci sprevidijo, da bodo njihovi jeziki toliko močnejši, kolikor bolj

Po drugi strani glede jezika nihče ne more biti samozadovoljen. Jezik lahko izgine v eni sami generaciji. V eni sami generaciji lahko slišite: »Ne bom več govoril tako. Govoriti hočem drugače. Svojih otrok ne bom učil starega jezika.«

V eni sami generaciji?

O ja, zlahka, že večkrat se je zgodilo. Pravzaprav gre za zadevo treh generacij, toda spremeni se v srednji generaciji. Starši opazujejo prihod novega jezika, zdi se jim privlačen, zato ga naučijo svoje otroke govoriti ali vsaj pustijo, da se ga otroci naučijo bolje kot starega; druga generacija novi jezik tekoče spregovori, starega po malem opuščja, vendar še zmeraj razume; njihovi potomci pa znajo samo novi jezik, na starega pa popolnoma pozabijo. Od tod prepad med starimi starši in vnuki, ki se med seboj ne razumejo več. Tak scenarij najdemo povsod po svetu. Odvije se lahko v 50 letih.

Katere stvari so ključne za preživetje jezika?

Ena od njih je ta, da morajo navadni ljudje, vsa jezikovna skupnost, hoteti, naj njihov jezik preživi. Najprej to. Ne dvomim, da je ta pogoj v Sloveniji v dobršni meri izpolnjen. Drugi kriterij je ta, da se morajo lokalna, državna in na globalni ravni mednarodna oblast strinjati, da je ohranjanje jezikov dobra stvar. Podpirati je treba vse pripadnike skupnosti. Kar je težko. To namreč pomeni vse dialekte in zvrsti jezika, kar jih je. Ne samo starejših govorcev, ampak tudi mlajše, ne le tistih, ki že vse življenje bivajo v Sloveniji, temveč tudi priseljence, ki ne govorijo ravno dobro slovenščine.

Se da živeti brez maternega jezika?

Seveda. Čisto dobro, saj ne potrebujete ne vem koliko jezika za preživetje, odvisno je od načina življenja. Jeziki so velika stvar, v jeziku je marsikaj, in če ste poljezični, še vedno znate kar precej jezika. Ne vsega, poljezični ljudje morda ne znajo uporabljati jezika v znanosti, pravu, religiji, v uradnih položajih, za kaj takega ne poznajo besed, ustreznega stila. Poljezičnost je najbrž že od nekdaj. Toda včasih so bili ljudje, ki vsega življenja niso preživeli v eni državi, res izjeme. Še danes so sorazmerno redki, toda njihovo število narašča. Evropska mobilnost bo imela tudi jezikovne posledice. Tega bi se morali zakonodajalci zavedati ... Po vsem svetu jeziki izgubljajo področja rabe. To pravzaprav nima nič opraviti z ogroženostjo jezikov. Je sicer res prvi korak k ogroženosti, po drugi strani pa lahko kljub temu, da izgubite področja, kot jezik zelo dobro preživite za vse večne čase.

bodo vanje vključevali moč ostalega sveta. Vsak Slovenec ali Valižan bo rekel, če sem lahko tako gospodarsko močan kot drugi narodi, je to dobro, če sem lahko politično enako močan, je to dobro, zakaj torej govorijo, da je slabo, če sem enako močan tudi jezikovno? Toda biti jezikovno enako močan pomeni govoriti drugi jezik, in če se ga ne morejo naučiti v celoti, kar je seveda najbolje, si lahko vsaj iz njega izposodijo najboljše besede in na ta način dopolnjujejo svoj jezik. To se mi zdi pozitivno, dokaz je angleščina, ki je zmeraj kradla besede drugih jezikov in je zdaj tam, kjer je.

Slovenščina je razvit državni jezik z vsemi funkcijami, toda govorcev nima veliko. Je obsojen na smrt?

Ne, vsaj v bližnji prihodnosti ne. Dva milijona sta veliko. Statistično gledano se uvršča slovenščina z dvema milijonoma govorcev nekako v zgornjih deset odstotkov svetovnih jezikov. Večina jezikov na svetu ima zelo malo govorcev. Dva milijona je lepa številka, krasna, sijajna. Čeprav se vam morda ne zdi tako, je s stališča vsega sveta to številka s težo.

Kako se lahko temu izognemo?

Samo na en način: ljudje morajo sprevideti, da so spremembe,

Marko Stabej,
pripredila Saša Poljak

SINČA VAS

Gobi – puščava ali še kaj

Razstavljene slike v poslovnih prostorih davčnega svetovalca Hermanna Klokara so nastale lani po enome-sečnem potovanju njihovega avtorja Rudija Benetika v daljno puščavo Gobi v Mongoliji, državi med Rusijo in Kitajsko.

V neizmerno prostrani stepi Mongolije so se mu porajali »majhni floralni zapisi«, kot je povedal slikar. Iz trde, steptane in izsušene zemlje (pri temperaturi približno 45 stopinj Celzija) so bila še vedno zaznavna ponekod posušena stebela rastlin, ki jih niso poprej pojedli jaki, divji konji in divje gazele.

Prvič po 18 letih je likovni umetnik Rudi Benetik spet

uporabljal zeleno barvo, čeprav zelo asketsko, ampak vendarle so na posameznih delih zaznavni še tu pa tam sočni zapisi v listih in smešno oblikovanih kaktusih. Celotna površina objektov pa je prežeta s trepetajočo vročino, ki se odraža v sivi barvi, kar tudi ponazarja prah, ki je v puščavi nekaj vsakdanjega. Pogled skozi to sivo transparento nam kaže barve v neresnični barvitosti. »Prvič sem na svojih dosedanjih potovanjih slišal puščavski veter prepevati – zatem pa je polegla neizmerna tišina nad šotor ...«

Zaradi velike odmevnosti sta se Sabina in Hermann Klokara odločila, da bodo slike na ogled še do konca tega meseca.

Razstava je odprta od ponedeljka do petka, od 8. do 17. ure, v poslovnih prostorih pisarne Klokara, Fernando-Colazzo-Platz 5 v Sinči vasi.

M. Š.

UNIKUM – RAZSTAVA V K & K CENTRU V ŠENTJANŽU

HALBSCHWEIT | POLČAS | METÀ

HALBSCHWEIT | POLČAS | METÀ se glasi naslov razstave kulturnega centra na celovski univerzi UNIKUM v sodelovanju s k & k centrom, ki bo na ogled od 24. januarja do 9. marca 2003 v prostorih k & k centra v Šentjanžu. Razstava dokumentira nastanek in izid umetniških projektov, ki jih je UNIKUM skupaj s partnerji v Sloveniji in Italiji realiziral v minuli polovici leta v okviru trilateralnega cikla SCHÖNE ÖDE | LEPA PUŠČA | BELLA BRULLA pod pokroviteljstvom evropske komisije.

Umetniški cikel obsega šest posameznih projektov in je namenjen odkrivanju in zaznavanju prostorov lepote v pokrajini propada v treh nekoč pomembnih industrijskih krajih v trikotju med Slovenijo, Italijo in Avstrijo. Umetnice in umetniki različnih panog in iz treh sodelujočih dežel v posameznih akcijah, intervencijah in instalacijah razširjajo in ostrijo pogled na družbeno politične pojave in vsakdanjo kulturo ter iščejo sledove duševnega sorodstva med

Bistrice v Rožu, Jesenicami in Rabljem (Cave del Predil). V žarišču estetske razprave in umetniških prispevkov stojijo tematska polja, ki so nekdanj bistveno oblikovala lik, življenje in kulturo omenjenih krajev. To so železnica, industrija, voda, vsakdanja kultura, muzeji in jeziki. Vsaki temi je posvečen en umetniški projekt, od katerih jih je UNIKUM do danes realiziral tri: ANBAHNUNG | PRIHOD | PARTENZA – poetično potovanje po tirih nekdanje železniške proge od Beljaka preko Jesenic v Trbiž; MUSEUM | MUSEO | MUZEJ – umetniški posegi v obstoječe zbirke lokalnih muzejev; DECAY & READYMADE – fotografski projekt, ki se ukvarja s propadom industrijske arhitekture. Do konca junija 2003 se bodo urednišile še ostale tri umetniške akcije, o katerih bomo poročali tudi v Slovenskem vestniku.

HALBSCHWEIT | POLČAS | METÀ je torej razstava, ki s pomočjo številnih objektov, fotografij, besedil in videoposnet-

kov riše topografijo prvih treh umetniških projektov v okviru celoletnega cikla SCHÖNE ÖDE | LEPA PUŠČA | BELLA BRULLA in je v tem smislu neke vrste vmesna bilanca.

Otvoritev razstave bo pospremljal ansambel BEAT-BLOW-BARREL.

Železo, svinec in cinkovo svetilico so svojčas kopali na območju Karavank na tej strani današnje tromeje in onkraj nje. V svoji najzlahtnejši obliki so ti elementi tudi surovina za izdelavo pihalnih instrumentov. Tradicija godbe na pihala, industrijski hrup železarn in elementi jazzovske glasbe tvorijo tkivo nenavadnega ansambla, ki bo zaigral na otvoritvi razstave v k & k centru v Šentjanžu.

Sodelujejo: Richard Klammer – trobenta; Vinzenz Witzlsperger – tuba, Martin Zrost – saksofon; Nataša Koncilia, Emil Krištof in Klaus Lippitsch – perkusija na pločevini. (ekri) **PETEK, 24. 1. 2003, ob 20. uri, vstop prost, uvodne besede, osvežitve.**

Odlično razpoložene plesne lepoticke

Foto: Štukelj

PODJUNA

Ples s klasično polonezo

V prostorih gostilne Šoštar so se preteklo soboto gnetli obiskovalci in obiskovalke iz vse Podjune in se prav do jutranjih ur veselili ob zvokih

znanega in priljubljenega narodnozabavnega ansambla Gašperji. Organizator, SKD Globasnica, je poskrbel za bogat srečelov in lepe nagrade, mladina je na začetku zaplesala otvoritveno polonezo, MePZ Peca pod vodstvom Dominika Hudla pa je glasbeno začel tradicionalni društveni ples.

M. Š.

SLOVENJ GRADEC

Novoletna razstava

Tukajšnja galerija, ki se je nedavno preimenovala v Koroško galerijo likovnih umetnosti, je ob tradicionalnem novoletnem druženju pripravila razstavo slik Koroška krajina.

Velikemu številu prijateljev umetnosti in umetnikov so se predstavili **Gustav Januš**, doma v Področici, **Benjamin Kumprej** iz Leš pri Prevaljah in v Slovenj Gradcu živeči **Karel Pečko**.

Gustav Januš, znan tudi kot pesnik, razstavlja platna abstraktnih oblik, kjer ga zanima interakcija človeka z naravo in sledovi, ki jih pušča: najsi bo to pisava, votline in podobno. Nepogrešljiva je črna barva, ki vsrkava ostale. Benjamin Kumprej razstavlja platna s hribovito in gorsko pokrajino, kot jo opazuje s svojega doma na Lešah; značilno je bogastvo barv. Prav tako razstavlja figure iz cikla »leški knapi«, na katerih z nadnaravno velikih obrazov zrejo oči rudarjev. Karel Pečko, dolgoletni ravnatelj te galerije, je poleg podob Uršlje gore, ki prehajajo v

žensko telo, razstavil osnutke za slikanje na okensko steklo. Direktorici galerije **Mileni Zlatac** je izročil mapo šestih grafičnih listov z Uršljo goro. Izkupiček od prodaje grafičnih map je namenjen Fundaciji Karla Pečka za štipendiranje nadarjenih na Koroškem.

Občinstvo sta v kulturno-družabni večer popeljali še harfistka **Tanja Vogrin** in flavtistka **Milena Hudernik**, slišali smo recitacijo pesmi Gustava Januša, zbrane pa je nagovoril tudi župan mestne občine Slovenj Gradec **Matjaž Zanoškar**. Zanimiva razstava bo odprta do pomladi. S. Š.

ŠENTPETER PRI ŠENTJAKOBU

Jubilejni ples maturantov VŠGP

Deseti je bil po vrsti. Kako hitro mine čas! Nekdanja gospodinjstva šola šolskih sester se je ob koncu prejšnjega stoletja preobrazila v Višjo šolo za gospodarske poklice z modernim programom, ki zadovoljuje potrebe gospodarstva, dijakom, predvsem dekletom, pa daje možnost nadaljnega izobraževanja ali pa neposredne zaposlitve na odgovornih delovnih mestih.

Z letošnjimi vred bo na tej šoli maturiralo že preko 170 dijakinj in dijakov, letošnja bera pa je 15 – 14 deklet in en fant. Prejšnji petek se je v šentjakobskem kulturnem domu zbrala velika množica obiskovalcev, med katerimi so bili seveda najpomembnejši maturanti, njihovi starši, sorodniki in profesorji.

Med častnimi gosti so izstopali slovenski generalni konzul v Celovcu Jure Žmauc, predsednik ZSO Marjan Sturm, predsednik SGZ Matevž Grilc, šolski inšpektor Teodor Domej, oba ravnatelja celovških srednjih šol, Anton Malle in Maja Amrusch-Hoja, ter šentjakobski župan Obiltschnig in podžupan Mikula.

Po pozdravih ravnatelja Štefana Schellandra in zahvalah

staršem in profesorjem ter klasični polonezi, ki jo je z maturanti pripravil plesni mojster Gregor Krištof, je bil seveda na vrsti ples s starši, nato pa je program potekal dolgo v noč. Bilo je vsega – od srečelova do tehtanja košare, diska in še in še.

Maturanti VŠGP resda niso številčni, kljub temu pa so svoj ples pripravili vzorno. Želimo jim, da bi bili tako uspešni tudi pri zaključnih izpitih. J. R.

Družba je bila vesela

RADIŠE

27. radiški ples

Radiše. Preteklo soboto, 11. januarja, je SPD Radiše vabilo v kulturni dom na 27. radiški ples. Ob glasbi ansambla Svetlin, ki je letos že drugič igral na Radišah, so obiskovalci plesali do jutranjih ur. V nabito polni dvorani je bilo vzdušje veselo

in sproščeno, kot je na Radišah običajno. Poleg dobre postrežbe in odlične glasbe je goste, ki so prišli od blizu in daleč, čakal še bogat srečelov. Sponzor plesa, Posojilnica Bank Borovlje, je pripravil nagradno igro, pri kateri so udeleženci – če bodo izžrebani – lahko dobili tudi smučarsko opremo. Z lepimi spomini se že veselimo prihodnjega plesa na Radišah. Tomo

Maturantke VŠGP ob plesu poloneze

ŠENTPRIMOŽ

Vogrška Pika Nogavička navdušila

Množica mladeži in njihovih staršev ter tudi ostalih ljubiteljev mladinskega gledališča se je preteklo soboto zbrala na gostovanju vogrške mladinske skupine v kulturnem domu Danica v Šentprimozu. Mladi so zaigrali Piko Nogavičko predlani umrle znamenite švedske mladinske pisateljice Astrid Lindgren v priredbi njene slovenske prijateljice, tudi mladinske pisateljice Kristine Brenkove. Predstavo je organiziralo Kulturno društvo Škocjan, ki ta čas nima svojega kulturnega hrama in zato gostuje pri sosednjem društvu.

In obiskovalci so imeli kaj videti. Petnajst mladih Vogrjanov jih je za kako uro tako zaposlilo, da so gledali z odprtimi usti. Vogrška Pika je res kakovostna – tako po režijski kot izvedbeni plati.

Zgodba je seveda vsem dobro znana, kljub temu pa prese-

nečajo odlično odigrani dovtipi, ki celo odrasle gledalce spravljajo v smeh in veselo razpoloženje. Seveda je bila za to najbolj zaslužna Pika, ki jo je odlično, predvsem pa spoščeno igrala Miriam Enzi. Toda, razveseljivo, v igri so jo podpirali prav vsi. Da jih kar naštejemo: Rosa-Maria Hobel, Gabriel Kerbitz, Martin Enzi, Michael Šumej, Bernard Enzi, Anna Lubas, Danica Jop, Katarina Lubas, Michael Hobel, Gregor Jernej Krainz, Patrik Enzi, Barbara Jop, Martina Hobel in Barbara Rumič. Vsi so lepo polnili odrski prostor, njihov gib je bil sproščen, petje usklajeno, uporaba jezika za naše razmere prav dobra.

Režiser Franci Končan je vedel, kaj dela. Mladino je pritegnil z izvrstno izbranim odrskim delom in jih očitno tudi znal navdušiti. Za celoten uspeh so seveda zaslužni tudi Gordana Schmidt (kostumografija), Dejan Mesec (glasba), Rezika Kanzian (gib in ples) ter tehnična skupina: Thomas Paulitsch (ton), Christian Paulitsch (luč), Štefka Kotschitsch in Gusti Dobrovnik (izdelava kostumov) ter Tonej Jop (izdelava scene).

Ob vseh pohvalah pa seveda ne smemo mimo prizadevnih vodij skupine – Lojza Kerbitza in Jelke Krainz-Stern. Skupini želimo, da bi še mnogokrat gostovala na koroških in tudi drugih odrih. *Jože Rovšek*

Državna prevajalska nagrada

Konec decembra 2002 je Urad zveznega kanclerja podelil državno prevajalsko nagrado, ki je namenjena vrhunskim prevodom. Dobitnika te državne nagrade v višini 7300 evrov sta Peter Waterhouse za prevode v angleščino in italijanščino ter Vladko Murdarov za prevode v bolgarščino.

Poleg tega Urad zveznega kanclerja ob tej priložnosti podeljuje tudi prevajalske premije. Med dobitniki so tudi prevajalci, ki so svoja dela izdali v slovenskih založbah na Koroškem, namreč pri Dravi, Mohorjevi in Wieserju.

Premije so prejeli Horst Ogris in Anja Uršič (oba Mohorjeva), Janez Strutz (Založba Wieser), Erwin Köstler, Klaus Detlef Olof in Sonja Wakounig (vsi Založba Drava).

Tudi planinci ga pogrešamo

Tragična smrt Lajka Milisavljeviča je bridko prizadela tudi nas, koroške planince. Z njim smo namreč izgubili velikega prijatelja in oboževalca planine Bleščeče, ki jo je tako rad obiskoval. Spominjam se, da je kar večkrat s svojimi šentjakobskimi pevci na novo leto prišel na planino prepevat na novoletni koncert. Nista jih držala globok sneg in mraz,

prišli so in peli. Tudi ob prvem maju so poskrbeli za praznično razpoloženje s petjem. Velikokrat, kadar je Lajko imel pred seboj kak pevski koncert, je tik pred njim prihajal na Bleščečo črpat duhovno in telesno moč za uspešen potek nastopa. Lajku so bile gore in glasba življenjska in duhovna hrana, ki pa jo je na žalost užival mnogo prekratko.

Kot gornik in popotnik je obiskal mnogo gora in dežel naše Zemlje, razen Avstralije, in prepričan sem, da bi se podal tudi na avstralski kontinent, če ga ne bi doletela prerana smrt. Veliko je hodil sam po gorah in se tako še bolj izpostavljal nevarnostim, bil je pravi pustolovec. Večkrat sem ga navduševal, da bi kaj napisal o svojih doživetjih po svetu, pa se je samo nasmehnil, morda, ko bom v pokoju, je menil. Veliko je tudi fotografiral – imel je pripravljenih nad 300 predavanj z diapozitivi in sumim, da je bila to že predpriprava, nekakšno spominsko poročilo za poznejše pisanje, ki pa mu na žalost ni bilo več usojeno. Svoje diapozitive je rad pokazal svojim prijateljem. Tudi naše planinsko društvo ga je vabilo na predavanja v Šentjanž in žel je velik uspeh.

Žal Lajka med nas planince na Bleščečo ne bo več. Zelo nam bo manjkal, vendar bo v naših srcih ostal vedno med nami. *Prijatelj*

80 let Ivanke Sadolšek – Zala

Danes vemo, da med zadnjo vojno skoraj ni bilo odporne skupine proti nacionalsocializmu, v katerih ne bi odločilno sodelovale tudi ženske. Zavedati pa se moramo, da ženske v zgodovinskem prikazu odporne skupine gibanja nastopajo le ob robu. Vlogo ženske so v zgodovinski pisavi vedno in povsod po možnosti zamolčali ...«

Tako je med drugim zapisala nekdanja državna sekretarka za ženska vprašanja Johanna Dohnal.

Ena izmed mnogih koroških žena, ki so med vojno sodelovale v boju ali kot aktivistke, je tudi Zala, ki v petek, 17. januarja, praznuje visok jubilej – 80-letnico.

Njena življenjska pot se je začela na lepi gorski domačiji pri Mikeju v Lobniku. Zelo mlada, komaj 16-letna, je morala prevzeti domačijo in s tem nove obveznosti, ki so ji vzbujale nemoč in obenem strah.

V najtežjem času, med nacistično strahovlado, se je skupaj s pokojnim možem Mihijem, s katerim se je poročila septembra 1940, uprla in se s puško v roki aktivno borila za svobodo in boljši jutri, za čas, ko naj bi slovenska beseda in

pesem svobodno zveneli. Prvi partizani, borci Cankarjeve brigade z Gorenjske, so se na Koroškem pojavili že jeseni l. 1941. Poleg 1. koroškega bataljona in novih odborov Osvobodilne fronte so spomladi 1943. leta na Koroškem ustanovili še Zvezo antifašističnih žena – predhodnico današnje Zveze slovenskih žena. Ivanke Sadolšek-Zala je postala sekretarka odbora AFŽ. Z žensko taktiko, iznajdljivostjo in pogumom so sprva izdelovale in raznašale letake, zbirale sanitetni material in hrano ter skrbele za zveze s partizani. Pozneje so se uprle in se skupaj s tovariši aktivno borile proti okupatorju. Zala je pokazala svojo hrabrost, ko je ob aretaciji uklenjena pobegnila številnim policistom in gestapovcem.

Po končani vojni vihri sta z možem znova uredila požgani in opustošeni dom. Zala je ostala zvesta načelom boja za pravice koroških Slovencev, kljub invalidnosti je bila aktivna in je ostala taka, kakršno so poznali sopotniki in sopotnice v letih najtežjih preizkušenj.

Za svoje delovanje v protifašističnem boju je prejela vrsto odlikovanj in priznanj, med njimi tudi častni znak zaslug za osvoboditev Avstrije.

V imenu slovenskih organizacij in še prav posebno v imenu Zveze slovenskih žena ji iskreno čestitamo in želimo, da bi bila zdrava in zadovoljna še dolgo med nami.

Zveza slovenskih žena

NOVA ZBIRKA PESMI HANZIJA ARTAČA

Dežela mojih sanj

Decembra 2002 je v Grosuplju izšla 5. zbirka pesmi Hanzija Artača z naslovom *Dežela mojih sanj*, ki je posvečena 100. obletnici rojstva pokojne pesnice Milke Hartmanove. V Artačevem glasbenem opusu, ki obsega 141 glasbenih skladb, objavljenih v zbirkah *Ob reki Dravci* (1984), *Pevec izpod Obirja* (1988), *Sanjal o tebi sem* (1994), *Sedelški zvonovi* (1996), *Dežela mojih sanj* (2002), med drugim zasledimo več kot 100 pesniških besedil izpod peresa libuške pesnice. Glasbenika Hanzija Artača in pesnico Milko Hartman združuje »sorodna in enako čuteča duša«, ki se odraža v globokih sledovih njunega tesnega umetniškega sodelovanja. Oba se gibljeta v duhu romantiziranja in preprostega opevanja narave, pri obeh je v središču pozornosti domoljubna, ljubezenska in religiozna pesem. Artač je Hartmanovi zaupal pesniško obdelavo svojih besedilnih predlog, pesnica pa jih je s finim občutkom prelila v rit-

mično tekoče verze.

Zbirko *Dežela mojih sanj* (153 str.), ki jo je uredil Pavel Uršič, sestavljajo naslednji vsebinski sklopi: slikovno opremljene začetne strani (do str. 13) avtor hvaležno posveča pokojni soustvarjalci in pesnici Milki Hartmanovi. Sledijo spremna besedila – kratke čestitke in osebni spomini ter pohvalne pripombe in strokovne ocene številnih avtorjev iz dvojezične Koroške in iz Slovenije (str. 15–41). Osrednji del zbirke obsega 44 pesmi za moški zbor (str. 43–146). Avtorji besedil so Milka Hartman, Valentin Polanšek, Tončej Haderlap, Karla Haderlap, Kati Marketz, Viktor Levovnik, Zalka Kelih-Olip in Flora Rauter.

Na koncu zbirke avtor na svoj način kritično razglablja o jezikovnem položaju na južnem Koroškem, ob tem pa se tudi spominja sodelovanja s pesnico z libuškega polja (str. 147–150). Zbirko zaključujejo urednikove sklepne pripombe (str. 151–153).

Z izdajo zbirke *Dežela mojih sanj*, ki je na voljo v obeh slovenskih knjigarnah v Celovcu, je Hanzija Artač obogatil repertoar slovenske zborovske glasbe.

(HML)

PRIREDITVE

ČETRTEK, 16. 1.

- CELOVEC, Dvojezična TAK
08.00 Dan odprtih vrat
PLEŠERKA PRI HODIŠAH,
Seehotel Hafnersee
19.00 Otvoritev razstave »Nature
Painting« Valentin P. Čertov,
Razstava je odprta do 18. 2.
PLIBERK, kulturni dom – Slov.
generalni konzulat, center za
vojaškogodovinsko dejavnost,
Kulturni dom Pliberk
19.30 Otvoritev razstave »Vojna za
Slovenijo 1991«. Razstava
odprta do 2. 2.

PETEK, 17. 1.

- ŠENTJANŽ, k & k – SPD Šentjanž
20.00 Novoletni koncert – Vaščani
pojo, Quartett des Singkreises
Rosental, vokalna skupina iz
Slovenjega Plajberka,
Šentjanški tamburaši

SOBOTA, 18. 1.

- ROŽEK, ljudska šola –
KD Peter Markovič, SPD Rož
17.00 »Sinjemodri Peter«. Gostuje
lutkovna skupina »Navihanci«
SKD Celovec
PLIBERK, kulturni dom –
KKD Vogrče
19.00 »Medved z vrtnico« Gostuje
gledališka skupina KD Škocjan
ŽELEZNA KAPLA, farna dvorana
– Ansambel Pavlič
20.00 Koncert »Na gavdo«. Ansambel
Pavlič in Trio Pegrin; povezava
Franc-Jozef Smrtnik

NEDELJA, 19. 1.

- BILČOVŠ, ljudska šola –
SPD Bilka
11.00 Mladinska igra »Črna marelja«. Gostuje mladinska gledališka skupina KPD Planina Sele
LEPENA, pri Kežarju – SPD Zarja
11.00 Veleslalom; prijave do 10.30
ŽITARA VAS, v kulturnem domu
– SPD Trta
15.30 Mladinska igra »Črna marelja«. Gostuje mladinska gledališka skupina KPD Planina Sele

PONEDELJEK, 20. 1.

- ŠMIHEL, v farni dvorani – KKZ
08.30 »Žogica Nogica«. Gostuje lutkovno gledališče Maribor. Nadaljnje predstave ob 9.30 in 10.30.

TOREK, 21. 1.

- DOBRLA VAS, kulturni dom – KKZ
08.30 »Žogica Nogica«. Gostuje lutkovno gledališče Maribor. Nadaljnja predstava ob 9.30.

SREDA, 22. 1.

- CELOVEC, ke teatr – KKZ
08.30 »Žogica Nogica«. Gostuje lutkovno gledališče Maribor. Nadaljnja predstava ob 9.30.

ČETRTEK, 23. 1.

- ŠENTPETER, Višja šola za gospodarske poklice – KKZ
08.30 »Žogica Nogica«. Gostuje lutkovno gledališče Maribor. Nadaljnje predstave ob 9.30 in 10.30.

- ŠKOFIČE, društvena soba –
Društvo »Glasbena šola«
18.00 Nastop učencev Glasbene šole
DUNAJ, Slovenski kult. center
Korotan
19.00 Odprtje razstave del prof. dr. Janeza Suhadolca. Razstava je odprta do 13. 2. 2003.

- CELOVEC, v Tischlerjevi dvorani
Slomškovega doma
19.00 Podelitev XXIV. Tischlerjeve nagrade. Spored bodo oblikovale gledališke in lutkovne skupine iz Celovca, Sel in Vogrč

PETEK, 24. 1.

- ŠENTJANŽ, k & k – Unikum, k & k
20.00 Otvoritev razstave »HALBSCHWEIT – POLČAS – METÄ« v okviru projekta »Schöne Öde – Lepa pušča – Bella Brulla«. Sodelujejo: Richard Klammer (trobenta), Vinzenz Witzlsperger (tuba), Martin Zrost (saksofon), Nataša Koncilija, Emil Krištof in Klaus Lippitsch (perkuzija na pločevini)

SOBOTA, 25. 1.

- RADIŠE, kulturni d. – SPD Radiše
19.00 Razstava ročnih del
Nežije Schuschnig
19.30 Koncert »Terra-Folk« iz Slovenije
PLIBERK, kulturni dom
20.00 »Na gavdo«. Ansambel Pavlič in trio Pegrin

NEDELJA, 26. 1.

- SELE, v farnem d. – KPD Planina
15.00 »Kaplán Martin Čedermac«
Nastopa gledališka skupina KPD Planina. Režija Franci Končan

TOREK, 28. 1.

- CELOVEC, Mohorjeva, Tischlerjeva dvor. – Društvo »Glasbena šola«
16.00 Nastop učencev Glasbene šole (1. skupina)

PETEK, 31. 1.

- ŠENTJAKOB, Farovž –
SPD »Rož« in SPZ
20.00 Premiera »Goreča vas«
Nastopa Teatr Trotamora
Režija: Marjan Stikar

Sodelujte pri iskanju imena za skupni časopis!

Pošljite vaše predloge do 7. februarja 2003 z oznako *Slomedia* na naslov: Slovenski vestnik, Tarviser Straße 16, 9020 Celovec, po elektronski pošti: zso@slo.at ali po faksu 0463/5143 00-71.

13 DNI SKOZI NAJLEPŠE DEŽELE DO NORDKAPA

Polnočno sonce
Laponska
Polarni krog
Lofoti
udobne ladje

12.–24. julija 2003

Podrobne informacije in prijave:
Milka Kokot, 0463-514300-40

Slovensko planinsko društvo Celovec razpisuje natečaj

Planine v sliki

Kot vsako leto tudi letos vabimo vse, planince – fotografe k sodelovanju. – Slike s planinskimi motivi naj bi imele velikost 30 x 40 cm. Vsak udeleženec lahko odda 3 slike. Vsaki sliki je treba dati geslo; slike pa pošljite do 20. 1. 2003 na: Slovensko planinsko društvo, Tarviser Str. 16; A-9020 Celovec/Klagenfurt

Slovenski vestnik – usmerjenost lista seštevek mnenj izdajatelja in urednikov s posebnim poudarkom na narodnopolitičnem interesu. SV prejema podpore iz sredstev za pospeševanje narodnih manjšin.

tel. 0463/514300-0 • faks -71
e-mail: zso@slo.at

UREDNIK
Dr. Marjan Sturm ..... (-11)
Tajništvo ..... Urška Brumnik (-14)
Naročniška služba ..... Milka Kokot (-40)
Prireditve ..... Andrea Metschina (-22)

IZDAJATELJ IN ZALOŽNIK
Zveza slovenskih organizacij na Koroškem
TISK
Založniška in tiskarska družba z o. j. DRAVA
tel. 0463/50566

VSI
Tarviser Straße 16, A-9020 Klagenfurt/Celovec

Dolga leta sta se poznala, sodelovala in ljubila, zdaj končno poročila. Znani gostilničar iz Velinje vasi z ekspozituro v Celovcu (Pavlus) Pavli Seher in mag. Gabriele Streissnigiz Šentandraža sta medeni teden preživela v Dubaju, kjer sta uživala »tisoč in eno noč«. *Iskreno čestitamo.*

Umrla Helena Kropiunik

V 90. letu je umrla gospa Helena Kropiunik. Izhajala je iz ugledne in poštene družine Lamprecht. Oče je bil mizarski mojster, v družini je bilo šest otrok. Z legendarnim pevovodjem brnškega zbora Hanzlom Kropiunikom, ki je takrat vodil najbolj znan in uspešen moški zbor Slovenskega prosvetnega društva »Dobrač«, je bila poročena samo štiri leta. Leta 1943 je padel na fronti in Helena je ostala sama z majhno hčerko. Prevzela je trafiko in jo vodila do upokojitve. Vedno je bila tesno povezana z domačim prosvetnim društvom. Doživela je težke čase. Prosvetno delo je od leta 1938 potekalo v senci domačih ovaduhov in prav ti so poskrbeli, da so ob izbruhu druge svetovne vojne njenega moža poslali na fronto, od koder se ni več vrnil. Njeni hčerki izrekamo naše iskreno sožalje.

DOBER DAN, KOROŠKA

NE 19. 1. ■ 13.30 ORF 2 • DOBER DAN, KOROŠKA • Za izredne zasluge pri gledališkem in lutkovnem ustvarjanju na Koroškem: mag. Breda in Tine Varl ter Franci Končan prejmejo XXIV. Tischlerjevo nagrado Narodnega sveta koroških Slovencev in Krščanske kulturne zveze • Narava kot slikarjev pomočnik: Valentin Čertov razstavlja abstraktne kompozicije na platnu • Deželno prvenstvo v teku na smučeh: v Selah se delo z mladino obrestuje • Lovci – pozimi skrbni čuvaji narave in divjadi.

PO 20. 1. ■ 3.55 ORF2 15.55 TV SLO1

TO 21. 12. ■ 8.30 TV SLO2 (Pon.)

RADIO AGORA 105,5

Tel. 0463/418 666 Faks: 418 666 99
e-mail: agora@magnet.at

PE 17.01. ■ 13.00 Zrcalo kulture Miha Mischkulnig o Guateamli (pon. 17.01., 19.00)

SO 18.01. ■ 13.00 Campus oddaja predstavi delo univerze širši javnosti (pon. 18.01., 19.00)

NE 19.11. ■ 13.00 Special: Projekt Zim O društvu, ki se zavzema za radio v severnofrizijskem jeziku (pon. 19.11., 19.00)

PO 20.01.03 ■ 13.00 Ta mera Oddaja od žensk za ženske (pon. 20.01., 19.00)
20.06 Special Platforma proti nasilju

SR 22.01. ■ 13.00 Literarna kavarna Beseda daje besedo: o novi knjigi »Kärnten. Literarisch« (pon. 22.01., 19.00)

ČE 23.01. ■ 13.00 Po Koroškem Kultura na Koroškem leta 2003

SLOVENSKI VESTNIK čestita

PRAZNUJEJO: Mici Martinjak iz Gorinčič – osebni praznik; Sonja Moritsch z Žihpolj – jubilejno obletnico; Frida Lesnik iz Lepene – 60. rojstni dan; Anton Pesjak iz Dobrle vasi – rojstni dan; Štefan Goltnik z Žamanj – rojstni dan; Anton Petek iz Zagorij – rojstni dan; Nevenka Sommeregger iz Kamna – rojstni dan; Ernst Županc iz Železne Kaple – rojstni dan; župnik Tonej Opetnik iz Grabštanja – rojstni dan; Neži Olip iz Sel – rojstni dan; Pavel Mak s Kota v Selah – 80. rojstni dan; Antonija Reichmann iz Želuč – 80. rojstni dan;

dan; Nežka Hudelist iz Grabštanja – rojstni dan; Neža Enzi iz Vogrč – 70. rojstni dan; Sigi Stropnik in Mara Lienhard iz Libuč – rojstni dan; Franc Markitz iz Male vasi – rojstni dan; Marija Miklau iz Štebna – rojstni dan; Neža Lubas iz Vogrč – rojstni dan; Vera Amenitsch iz Žalca – rojstni dan; Marjan Jernej iz Šentvida – rojstni dan; Pavel Grilc iz Velikovca – rojstni dan; Marko Brumnik z Obirskega – rojstni dan; Pavla Rosenzopf iz Breške vasi – rojstni dan; Werner Brumnik z Obirskega – rojstni dan.

Za posredovanje imen slavljencev in slavljencev se zahvaljujemo predvsem slovenskemu oddelku ORF v Celovcu!

Slovenska športna zveza vabi na smučanje v Bad Hofgastein od 9. do 15. februarja 2003

Cena za odrasle je 530 evrov, za otroke do 15 let 350 evrov, za otroke do 10 let, ki so v sobi pri starših 280 evrov, za otroke do 5 let 30 evrov. V ceni je 6 polpenzionov (zajtrk z bifejem, večerja), savna, kopanje v hotelskem bazenu s termalno vodo, pokušna vina, 5-dnevna vozovnica za vzpenjače po smučiščih Amade, vožnja z vlakom iz Celovca in nazaj, šola v smučanju, carvingu in deskanju na snegu, izleti pod strokovnim vodstvom.

Informacije Danilo Prušnik, tel. 0 42 20/21 09 ali Ivan Lukan, tel. 0 46 3/31 85 10 ali 0 67 6/51 730 45, e-mail: ssz@magnet.at

RECENZIJA

Jožef Jeraj: Preko Karavank

Nekdanji generalni konzul R Slovenije v Celovcu je pred kratkim v samozaložbi izdal svoj dnevnik, ki ga je pisal med svojim delovanjem v Celovcu v letih od 1992 do 2000.

Uvodoma Jeraj ugotavlja, da je dnevnik pisal sprti in se je pri tem zgledoval po Edvardu Kocbeku.

Ne vem, ali je običajno, da diplomati svoje zapiske, ki jih pošiljajo nadrejenim v zunanjem ministru in ki služijo le temu, da dobi poglobljeno sliko o državi, v kateri deluje njen diplomatski predstavnik, po končanem službenem mandatu tudi lahko objavijo. Sicer sem prebral že vrsto knjig, ki so jih napisali upokojeni diplomati, ne spomnim pa se, da bi ti objavljali dnevnike ali pa celo interne zapiske. Da o tem sodim, ni moja naloga.

Moram priznati, da sem Jerajev dnevnik prebral v eni noči, ne samo zaradi tega, ker sem pač v tem obdobju dosti sodeloval z njim, se z njim pogovarjal in razpravljal, temveč tudi zaradi tega, ker sem ob prebiranju dnevnika še enkrat obujal spomine na to obdobje, ki pa prav z vidika organizacije, ki jo predstavljam, ni bilo enostavno. In moram priznati, da me Jeraj ni razočaral. Nasprotno, na nekaterih področjih sem šele prek njegovega dnevnika prepoznal določeno ostrino dilem, ki jih prej sploh nisem tako dojel.

Seveda Jeraj zelo podrobno in obširno opisuje vprašanje spora med NSKS in ZSO glede tako imenovanega skupnega zastopstva in v bistvu sam na

Ob otvoritvi raztave Mihe Kača (v sredini) levo Jožef Jeraj, desno minister Janko Razgoršek in direktor slovenskega biroja na Dunaju Jan Ciglenečki

več mestih prizna, da je bila ZSO po njegovem mnenju obremenjena zaradi sodelovanja z nekdanjim režimom v Jugoslaviji. Iz tega je očitno izhajalo tudi njegovo prepričanje, da je skupno zastopstvo potrebno zato, ker se je Slovenija osamosvojila in je treba preseči organizacijske strukture, ki so izhajale še iz časa komunizma. Čeprav sem ga večkrat opozoril na to, da smo koroški Slovenci organizirani na podlagi avstrijskega pravnega reda in ne na podlagi komunističnega, tega svojega predsodka ni spremenil. Večkrat sem ga opozoril tudi na to, da so tudi predstavniki NSKS že od petdesetih let dalje od tedanje Jugoslavije dobivali finančno podporo (to v svojih spominih zelo nazorno opisuje Bogo Gorjan, ki tudi omenja, kako je navezal stike z Joškom Tischlerjem in ga celo

ilegalno pripeljal v Jugoslavijo, kjer si je teden dni ogledoval predvsem ureditev kmetijskega združništva in imel ob tem pogovore z vodilnimi slovenskimi funkcionarji; *Bogo Gorjan, Mojih petdeset let v politiki, Ljubljana 2001*). To seveda ni zaleglo in po prebiranju njegovega dnevnika mi postaja jasno, zakaj ne. Toda o tem kasneje.

Jeraj tudi zelo obširno opisuje stališča nekaterih predstavnikov Narodnega sveta koroških Slovencev. Izredno zanimiv je zapis z dne 1. junija 1999, kjer opisuje sestanek nekaterih predstavnikov Narodnega sveta s tedanjim podpredsednikom slovenske vlade Marjanom Podobnikom, kjer so med drugim zahtevali ukinitve finančne pomoči Zvezi slovenskih organizacij, na kar je Podobnik tudi pristal.

Očitno je, da je ob spremem-

bi političnega sistema v Sloveniji prišlo do zanimivega razvoja: desnica v Sloveniji je bila prepričana, da je treba vse strukture iz preteklosti spremeniti, ob tem jo prav nič ni motilo, da so bile manjšine organizirane na podlagi pravnega reda države, v kateri so živele; in po drugi strani so nekateri predstavniki Narodnega sveta na Koroškem to izkoriščali v svoje namene, ob tem pa jih ni prav nič motilo, da so ravno tako sodelovali s komunističnim režimom kot predstavniki ZSO.

Jerajev dnevnik zelo nazorno opisuje dileme novonastale države. Novim političnim elitam so manjkale strokovne izkušnje, ideološki pristop je bil v ospredju in za določen čas se je kadrovalo po načelu: pismen ali nepismen, glavno, da je naš.

Jerajeva zasluga je prav v tem, da je te dileme opisal brez dlake na jeziku. Zato je Jerajev dnevnik zelo primeren za študij pomembnega obdobja slovenske zunanje politike po osamosvojitvi in vseh njenih dilem, ki so imele posledice tudi prek meje. V tem smislu bodo bodoči rodovi zgodovinarjev prav gotovo segali po dnevniku, ki je v nekem smislu tudi zgodovinski vir.

Seveda pa Jeraj svoje ambicije, namreč tiste, da bi se zgledoval po Kocbeku, ni mogel urešiti. Kdor je prebral Kocbekove zapiske iz NOB, bo vedel, da ni bil samo kronist, temveč je svoje sodelovanje v antifašističnem odporu tudi kritično in samokritično reflektiral, se poglobil v vse človeške dileme, s

katerimi je bil soočen, in hkrati tudi razvijal humanistično-filozofske vizije za prihodnji razvoj slovenskega naroda.

Kljub temu sem z velikim zanimanjem prebral Jerajev dnevnik. Zadoščen sem bil predvsem zaradi tega, ker sem v devetdesetih letih očitno pravilno ocenil situacijo, da gre namreč na Koroškem med NSKS in ZSO za ideološko obarvan konflikt, ki ima svoj izvor v Sloveniji. Toda ti časi so mimo, ni razloga, da bi se zaradi tega še naprej obremenjevali. Izziv je bodočnost. Kdor pa želi podrobneje spoznati stališča tega ali onega predstavnika Narodnega sveta Koroških Slovencev ali pa Zveze slovenskih organizacij, lahko prebere Jerajev dnevnik. Dobil bo zanimiv vtis o posameznih karakterjih.

Jerajev knjigo je mogoče kupiti v obeh slovenskih knjigarnah v Celovcu.

Marjan Sturm

Jožef Jeraj »Preko Karavank«

Videofilm o povojni zgodovini, ki ga je iniciiral KHD ob finančni podpori dežele ocenjuje Franc Kukovica

FILM SPRENEVEDANJA

Ocena videofilma SPS/KHD V vroči lavi sovraštva

Moja ocena ni znanstvena, ker mi za takšno manjka kvalificirana izobrazba. Je le ocena starejšega, narodnostnopolitično zainteresiranega in razgledanega Korošca slovenske narodnosti z mnogimi izkušnjami in poznavanjem političnega dogajanja na Koroškem, za katerega lahko dokazujemo, da je protislovensko naravnano najmanj 150 let.

Podnaslov filma se glasi Povojni zločini Titovih partizanov med Karavankami in Kočevskim rogom. Je produkcija SPS (Inštituta za socialnopolitične študije, Dunaj/Annenheim) v sodelovanju s koroškim KHD (Koroška domovinska služba). Film je sofinancirala Koroška deželna vlada. Po Mölzerjevih (soodgovoren je bil za besedilo in oblikovanje) besedah ga je naročil koroški deželni glavar Haider. Film obravnava pet tem: poboje, ki so jih Titovi partizani izvršili na Hrvaškem, poboje slovenskih domobrancev, trpljenje ujetih nemških vojakov, iztrebljenje tako imenovanih jugoslovanskih Nemcev in nasilje Titovih partizanov na Koroškem.

Je eden od namenov filma tudi manipulacija gledalca?

Že naslov izpostavlja in poudarja povojno dogajanje. Na tak način se mislita avtorja in tako imenovani znanstveni svetovalci (Slovenec iz RS profesor dr. Jože Pučnik je po pisanju v časopisu izjavil, da ni bil znanstveni svetovalec, pač pa je povedal le svoje mnenje) izogniti dogajanju med vojno.

Kar se je dogajalo neposredno po vojni, ni mogoče strogo ločiti od dogajanja med vojno. Tudi zato ne, ker kapitulacija Nemčije 8. maja 1945 ni povsod v Evropi dejansko končala vojne. Nekdo, ki noče dovolj zaznavno in obširno omenjati medvojnih zločinov nemških in Nemcem pridruženih vojaških enot drugih narodnosti, njihovo krivdo zamegli, ne obvešča korektno. Prikriva vse vzroke za začetek vojne, cilje in potek nemške osvajalne vojne (in sodelovanje njenih zaveznikov), izvajanje fašistične, nacistične in herenfolkove teorije v vsakdanji praksi po Evropi, pričeto načrtno zaslužjevanje in uničevanje za manjvredne označenih ljudi, na-

silje nad prebivalstvom v premaganih državah, storjene zločine nad uporniki-civilisti in tistimi (partizani), ki so se z orožjem v roki zoperstavili fašistom, nacistom in njihovim zaveznikom po vsej Evropi ...

Z neupoštevanjem vsega tega posreduje nepoučenemu gledalcu in poslušalcu v veliki meri napačno sliko dogajanja, ker zamlči tiste dogodke iz medvojnega obdobja, ki so povzročili povojno obračunavanje in beganje stotisočih ljudi po Evropi. Namenoma skriva glavnega krivca vsega dogajanja, Adolfa Hitlerja. Koroškega zgodovinarja v deželni službi gospoda Wilhelma Wadla pusti reči, da pripada partizanom v boju proti nacizmu le skromen delež. Celo na Koroškem je delež partizanov pri osvoboditvi Avstrije, posebno v primerjavi z 45.000 vpisanimi koroškimi NSDAP-jevci, velikanski.

S kapitulacijo Nemčije 8. maja 1945 se vojna konča. V tistem trenutku se spremenijo tudi vse pravne osnove življenja, vojno pravo ni več v velja-

vi. Nemške in njim pridružene vojaške enote drugih narodnosti morajo prenehati z vsemi vojaškimi operacijami in oddati orožje. Zmagovalci morajo novo stanje spoštovati.

Vsaka korektna dokumentacija se mora ravnati po normah, ki zagotovijo nepristranski in korekten prikaz dogajanja. V tem primeru, za ta film, se to ni upoštevalo.

Pristransko prikazovanje dogajanja na avstrijskem Koroškem

Po končani vojni so slovenski partizani na koroških tleh pri Borovljah razoroževali nemške vojaške enote in jih neoborožene pustili oditi preko dravskega mostu proti Celovcu. Bojni položaji niso bili več zasedeni. Pet dni po končani vojni so preko Ljubelja prišle nemške vojaške enote SS in enote slovenskih domobrancev ter s težkim orožjem udarile po nič hudega slutečih partizanih. Po jurišu domobrancev do dravskega mostu so nadaljevali pot prek mostu do Angležev. Mrtve

in ranjene partizane na mostu so pometali v Dravo. Tisto uro je ob dravskem mostu in na njem padlo 180 partizanov, tudi Korošcev.

Ta povojna vojaška akcija je zločin in se ne more opravičiti z: »No ja, so pač hoteli k Angležem.« Verjetno je opisani spopad zadnji zločin, ki ga je nemško vojaštvo povzročilo na danes avstrijskih tleh. KHD za dogajanje prav dobro ve, saj je še nekaj dni pred 1. novembrom 2002 javno protestiral proti postavitvi in odkritju spominske plošče na mestnem pokopališču v Borovljah v spomin 180 padlim partizanom.

Če se na koncu filma približno deset minut upravičeno prikazuje in komentira, sicer subjektivno in površno, kako so partizani nasilno odvedli večje število oseb iz Koroške, od katerih se skoraj 100 oseb ni nikoli več vrnilo domov, bi moralo biti prostora še za prikaz dogajanja pri Borovljah, saj se je zgodilo na koroških tleh istega dne.

Dalje prihodnič

Tekmovalci in tekmovalke DSG Sele s predsednikom I. Roblekom in županom E. Wassnerjem

Foto: Stukelj

SELE – KOROŠKO PRVENSTVO V SMUČARSKIH TEKIH

Pravljica proga in dva deželna prvaka

Pravočasno je zapadlo toliko novega snega, da so marljivi organizatorji DSG Sele lahko izvedli koroško prvenstvo v smučarskih tekih (klasični slog), ki je bilo hkrati tudi društveno prvenstvo pod skalnato Košuto. Tekaške proge so bile ob sibirskih temperaturah izredno dobro pripravljene, atleti in atletinje z vse Koroške pa so se borili za metre in sekunde.

Koroška smučarska zveza je Selanom dodelila izvedbo prvenstva, ker so že lani pripravili brezhibno tekmovanje, kar je za DSG Sele in nordijsko sekcijo z Maksom Zdoucem na čelu

velika čast in priznanje. Tri kilometre dolga proga je bila zahtevna in selektivna, gledalci pa so navdušeno spremljali napete tekme po različnih starostnih skupinah.

Po tekmovanju je predsednik DSG Sele Igor Roblek v farnem domu razglasil rezultate in zmagovalce, župan Engelbert Wassner pa je atletom podelil medalje in pokale.

Selani so osvojili kar dva deželna naslova: v skupini dekleta I je zmagala Dunja Zdouc, Dominik Čertov je bil tretji, pri ženskah je v splošni skupini zmagala Zala Zdouc, Toni Wutte

te pa je bil v splošni moški skupini II tretji. Predstavniki Koroške smučarske zveze Robert Graber se je organizatorjem iskreno zahvalil za odlično pripravljeno tekmovanje. M. Š.

REZULTATI:

Otroci I: 1. Dunja Zdouc (DSG Sele), 4:48,4; 2. Ferula Thaler, 5:25,7; 3. Simone Zwitter, 6:58,3
 Otroci II: 1. Raphael Gatti, 4:40,2; 2. Fabian Kattig, 4:42,1; 3. Dominik Čertov, 5:08,9
 Otroci III: 1. Anton Fugger, 3:30,8; 2. Manuel Hallegger, 3:58,1; 3. Tobias Habenicht, 4:02,7; 4. Tadej Čertov (DSG Sele), 4:23,5; 7. Mitja Zdouc (DSG Sele), 4:28,7
 Šolarji I: 1. Florian Graber, 11:37,8; 2. Emanuel Steiner, 12:22,6; 3. Julian Wildpanner, 12:37,8; 11. Izidor Čertov (DSG Sele), 17:05,7

ODBOJKA

Dobljani zmagali proti Celovčanom

Srečanje med Celovčani in Dobljani preteklo nedeljo je bilo prava kriminalka. Kot že v preteklih srečanjih proti Hypu so bili Dobljani od vsega začetka zelo živčni. V prvem nizu so gostje iz Podjune igrali zelo nakoncentrirano z veliko napak in ga izgubili s 19:25. V drugem nizu so se varovanci trenerja Pridala le ujeli in ga tesno dobili s

25:23. Napetost pa se je nadaljevala tudi v tretjem nizu, ki so ga Celovčani obrnili v svoj prid – 25:21.

V četrtem nizu so Dobljani pokazali, da so izkušena ekipa. Še enkrat so zbrali vse sile in izenačili na 2:2. V odločilnem petem nizu so bili Dobljani srečnejši in so domov zaslužno odnesli dve točki – 16:14. Z zmago v zadnjem derbiju so Dobljani prišli na odlično 4. mesto (18 točk). »Še vedno imamo možnost osvojiti 3. mesto,« meni menedžer Martin Micheu. Že prihodnji petek bo odločilna tekma za 3. mesto, ko bodo Dobljani gostovali v Salzburgu. M. Š.

SMUČANJE

Odlične uvrstitve

Mihi Sablatnik iz ŠD Šentjanž je pretekli teden dosegel odlične uvrstitve na tekmovanjih FIS v Sloveniji in na Koroškem. Na Turah in v Bad Kleinkirchheimu je bil v ve-

leslalomu dvakrat prvi v svoji starostni skupini. Mladinec Markus Steiner je bil v slalomu na Katschbergu prvi, v veleslalomu pa četrti. Desire Žnidar je osvojila odlično tretje mesto, Markus Partl pa se je na Simonhöhe uvrstil na drugo mesto.

SKAKANJE

Spet zmagujejo

Skakalna sezona je v polnem teku in mlade lastovke iz Zahomca kar naprej zmagujejo. V okviru pokala Atomic je nadarjeni Rene Pichler (ŠD Zahomec) v Celovcu v skupini dečki I osvojil prvo mesto, njegov kolega Siegfried Mörtl pa v skupini šolarji I prav tako prvo mesto. M. Š.

Najboljši dneva: Hanzi, Walter, Franci, Regina, Marko, Dana, Pavli in mala Verena

Foto: Stukelj

OBIRSKO – DRUŠTVENA SANKAŠKA TEKMA

Mladi se navdušujejo za sankiški šport

Ob pravljicnem zimskem vrenju in krasni, toda bolj lahki sankiški progi (po Šobrovi cesti vrh Obirskega) je preteklo nedeljo uspešno potekalo društveno sankiško tekmovanje SPD Valentin Polanšek.

Organizatorji so se hitro odločili in izkoristili odlične snežne razmere. Na približno 1.100 metrov dolgi progi je tekmovalo okrog 50 sankičev v različnih starostnih skupinah in v dveh kategorijah (ljudske in turne sanke). Pri ženskah je bila

najhitrejša Marica Smrtnik, pri moških pa Walter Žura. Družini Smrtnik z Obirskega in iz Kort pa sta odnesli domala vse društvene naslove. Tekmovanje je bilo odlično pripravljeno, startne številke je napovedal predsednik Gustav Brumnik, merilec časa pa je bil Janko Kelih. Tudi za pijačo in jedačo je bilo vzorno poskrbljeno. Po tekmi je bila v gostilni Kovač razglasitev rezultatov in podelitev lepih nagrad. Prireditev se je končala v prijetni družbi in brez nesreč.

Regina Smrtnik pred ciljem

REZULTATI:

Šolarke I: 1. Verena Smrtnik, 7:43,06
 Šolarji I: 1. Andi Smrtnik, 4:19,06; 2. Janez Brumnik, 5:50,79; 3. Matej Kežar, 8:27,47
 Šolarke II: 1. Anja Smrtnik, 4:02,88; 2. Nadja Ošina, 4:50,21
 Šolarji II: 1. Matija Smrtnik, 3:34,75; 2. Niko Smrtnik, 3:59,48; 3. Mario Smrtnik, 6:21,70
 Mladinke: 1. Maja Smrtnik, 3:58,35; 2. Tanja Furjan, 4:54,51; 3. Melanie Urschitz, 7:37,84
 Mladinci: 1. Toni Smrtnik, 3:22,34; 2. Bernard Smrtnik, 3:40,28; 3. Matej Smrtnik, 3:52,35
 Splošna ženska: 1. Marica Smrtnik, 3:21,69; 2. Dana Smrtnik, 3:30,12; 3. Majda Furjan, 4:36,55
 Splošna moški: 1. Walter Žura, 3:06,69; 2. Pauli Ošina, 3:07,18; 3. Marko Smrtnik, 3:20,13
 Starostna ženke: 1. Regina Smrtnik, 3:30,61
 Starostna moški: 1. Hanzi Smrtnik, 3:07,71; 2. Mihi Sadošek, 3:15,82; 3. Volti Smrtnik, 3:17,26; 4. Franc J. Smrtnik, 3:54,68; 5. Tomi Ošina, 4:28,19
 Dvojice: 1. W. Žura in P. Ošina, 1:38,19; 2. Mihi in Natalija Sadošek, 1:42,84; 3. David in Volti Smrtnik, 1:42,84

M. Š.

ŠAH

Obir je premagal SŠZ s 4,5:3,5

V četrtem krogu koroškega prvenstva v podligi sta se preteklo soboto pomerili SŠK Obir in SŠZ/Zveza-Bank. Dvoboj je bil izredno napet in izenačen, na koncu pa je zadnja deska odločila v prid Kapelčanom. SŠK Obir/Železna Kapla je na lestvici spet na odličnem drugem mestu in ima dobre možnosti za podvig v koroško ligo, ekipa SŠZ pa zaseda 8. mesto.

Rezultati na posameznih deskah: MK Žiga Zvan-MK Dušan Jokovič remi, MK Blaž Kosmač-Hans Chr. Wolte remi, Gorazd Živkovič-Justin Polanšek remi, MK Dunja Lukan-Rudolf Meier remi, Aleksander Lukan-Harald Wolte remi, Jozi Amrusch-Johann Wolte remi, Rupert Reichmann-Karlheinz Waysocher remi in Mitja Kolter-Anel Husejnovič 0:1. I. L.

ŠAHOVSKI OREH št. 230

Silvo Kovač

Kotov-Botvinik (Leningrad 1939)

Nekdanji svetovni prvak, velemejster Botvinik, ima aktivno postavljene figure, ki že stegujejo tipalke na belega kralja v kotu šahovnice. Na potezi je črni, ki na poševnici a8-h1 na prefinjen način prisili belega k obrambi, pri tem pa si priigra tudi veliko mate-

rialno prednost in doseže dobljeno pozicijo. Ob majhnem številu figur boste uživali v čudovitem finalu!

Rešitev št. 229

S potezo 1.Tg6:+! je beli razbil črno blokado in začel ogrožati črnega kralja. Sedaj ni možno vzeti trdnjavo 1...Kg6: zaradi 2.Dg5 mat! Po 1...Kh8 2.Tgf6 Tg7. Seveda ne gre 2...Sf6: 3.Df8: mat. Trenutno beli ne sme vzeti figure na polju f7 zaradi grožnje mata na polju g2, zato igra 3.Th6+ Kg8 4.Tg3! in črni je nemočen pred grožnjo mata po odprti g in h liniji. Ruski velemejster je moral priznati premoč belega in se je vdal!

